

**PROJEKT PRAVOSUĐE PROTIV KOR
U BOSNI I HERCEGOVINI**

Udruženje portparola tužilaštava u Bosni i Hercegovini
Удружење портпарола тужилаштва у БиХ
Udruga glasnogovornika tužiteljstava u Bosni i Hercegovini

ETIKA, INTEGRITET I TRANSPARENTNOST U PRAVOSUĐU

BILTEN br. 2.

Broj II, maj 2023. godine, Sarajevo

IZJAVA O OGRANIČENJU ODGOVORNOSTI

Informacije i mišljenja izneseni u ovom dokumentu ne predstavljaju nužno stavove i mišljenja USAID-a ili Vlade Sjedinjenih Američkih Država.

Riječi i pojmovi koji imaju rodno značenje, korišteni u ovom dokumentu, odnose se jednako na muški i ženski rod, bez obzira jesu li korišteni u muškom ili ženskom rodu.

PRED- GOVOR

Pravosuđe u Bosni i Hercegovini djeluje u izuzetno kompleksnom okruženju i ne može egzistirati u nekoj vrsti izolacije i vakuum prostora. Građani moraju i trebaju znati za ključne odluke koje se donose u institucijama. Radi se o sektoru koji je kontinuirano izložen velikom interesu šire javnosti. Rad pravosudnih institucija je izložen „pogledima“ građana, medija, međunarodnih organizacija, nevladinog sektora, poslovne zajednice, izvršne i zakonodavne vlasti na svim nivoima u BiH, akademske zajednice i brojnih drugih zainteresiranih javnosti. Često ovi društveni akteri ističu u javnosti netransparentnost u pravosudnim institucijama.

Kako bi se negativna percepcija mijenjala potrebno je poduzimati mnogo više u svim pravosudnim institucijama. Uz nastojanje da se kontinuirano poboljšavaju učinkovitost, kvalitet i profesionalizam u radu, transparentnost i povjerenje javnosti su prioriteti koji moraju biti u istoj ravni.

Već nekoliko godina Misija USAID-a u Bosni i Hercegovini (BiH) kroz brojne projekte i aktivnosti promovira principe etike, odgovornosti i integriteta u obavljanju javnih funkcija, posebno u oblasti pravosuđa, pružanjem podrške Visokom sudskom i tužilačkom vijeću BiH u razvijanju instrumenta za njihovu primjenu. Vijeće je uz podršku USAID-a izradilo nekoliko veoma bitnih dokumenata koji se primjenjuju u praksi sudova i tužilaštava, kao što su planovi integriteta, te kodeksi sudijske i tužilačke etike. Također, aktuelni USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije posebno podržava partnerske sudove i tužilaštva u jačanju kapaciteta za efikasan rad na predmetima korupcije i organizovanog kriminala visokog nivoa, kao i u jačanju integriteta i transparentnosti u pravosuđu.

Podrška USAID-ovog projekta ogleda se i kroz izradu biltena Udruženja glasnogovornika tužilaštava u BiH „Etika, integritet i transparentnost u pravosuđu“, koji nastoji promovirati principe etike, integriteta i značaja transparentnosti, a njegov primarni cilj je upoznati javnost sa osnovnim konceptima etike i integriteta u pravosuđu, ali i postojećim alatima i mehanizmima za njihovo provođenje.

U fokusu drugog izdanja biltena „Etika, integritet i transparentnost u pravosuđu“ je predstavljanje etičkih principa u obavljanju tužilačkog posla, posebno u radu na predmetima organizovanog kriminala i korupcije. Događaji koje smo zabilježili govore nam o važnosti integriteta i etičkog kodeksa za nosioce pravosudne funkcije, posebno u javnom prostoru, značaju kontinuirane obuke u oblasti odnosa sa javnošću, te važnosti primjene Komunikacijske strategije Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH, kao „kišobran“ strategije za sve pravosudne institucije.

Ovaj bilten izradilo je Udruženje glasnogovornika u tužilaštvima BiH, uz podršku USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije BiH. Udruženje okuplja glasnogovornike/slужbenike za odnose s javnošću svih tužilaštava u BiH, a od nedavno su se ovom udruženju počeli priključivati i predstavnici sudova. Osnovni ciljevi Udruženja su jačanje transparentnosti pravosuđa i povjerenja javnosti kroz kontinuirano usavršavanje članova, te unapređenje praksi i jačanja standarda u oblasti odnosa s javnošću. Uspostavljanje ovog udruženja pomogao je prethodni USAID-ov Projekt pravosuđa u BiH 2016. godine.

Dragica Tojagić, rođena 02.01.1977. godine. Srednju Ekonomsku školu i Pravni fakultet završila je u Banjaluci. U institucijama pravosuđa zaposlena je od 01.04.2008. godine. U Specijalnom tužilaštvu Republike Srpske radila je na poslovima stručnog saradnika za administrativno – personalne poslove i odnose s javnošću, a od 01.07.2019. godine radi na poziciji sekretara Republičkog javnog tužilaštva. Prije rada u pravosuđu, radila je 11 godina u više medija u Bosni i Hercegovini na poslovima novinar-voditelj u Informativnom programu.

PLAN INTEGRITETA REPUBLIČKOG JAVNOG TUŽILAŠTVA:

IDENTIFIKACIJA, ANALIZA, PROCJENA I RANGI- RANJE RIZIKA KOJI MOGU NARUŠITI INTEGRITET REPUBLIČKOG JAVNOG TUŽILAŠTVA

Veoma ste posvećeni u izradi plana integriteta za Vašu instituciju i ujedno ste koordinator za njegovu izradu. Koliko su planovi integriteta važni za tužilaštva? Kakva je njihova uloga i značaj?

D. Tojagić: Ako uzmemo u obzir činjenicu da je osnovna svrha donošenja Plana integriteta unapređenje integriteta same institucije, podizanje kapaciteta odbrane institucije od mogućih koruptivnih i drugih neetičkih uticaja na obavljanje osnovne uloge tužilaštva, a to je gonjenje i procesuiranje učinilaca krivičnih djela, Plan integriteta je dokument od izuzetnog značaja za tužilaštvo. Za donošenje jednog ovakvog dokumenta od ključne je važnosti bilo prepoznati koje su to stvarne opasnosti koje mogu dovesti do koruptivnog i svakog drugog neželjenog ponašnja, kao takve ih propisati Planom integriteta i utvrditi adekvatne mehanizme zaštite, što se nadam da je Radna grupa za izradu Plana integriteta, čiji sam i ja bila član uspjela uraditi.

Koja je vizija i opredijeljenost Republičkog tužilaštva RS kada je u pitanju institucionalni integritet?

D. Tojagić: Obaveza svih zaposlenih, a posebno nosilaca pravosudne funkcije je raditi na jačanju integriteta pravosuđa. Od integriteta nosilaca pravosudne funkcije zavisi i integritet pravosudne institucije, jer javnost najčešće stavlja znak jednakosti između nosilaca pravosudne funkcije i institucije pravosuđa. Plan integriteta Republičkog javnog tužilaštva koncipiran je na način da je predvidio provođenje mjera koje bi trebalo da doprinesu boljem funkcionisanju upravljanja institucijom, upravljanju predmetima, bržem i kvalitetnijem vođenju krivičnog postupka, zatim provođenje mjera iz oblasti etike i generalno integriteta.

Da li su planovi integriteta dali određene rezultate?

D. Tojagić: Na osnovu dosadašnje primjene, određeni rezultati su već postignuti i isti se ogledaju u boljoj saradnji nosilaca pravosudnih funkcija i ovlašćenih službenih lica, boljoj saradnji nosilaca pravosudnih funkcija i zaposlenih, boljem funkcionisanju institucije u smislu donošenja određenih akata, poduzimanju mjera i utvrđivanju mehanizama koji su doprinijeli kvalitetu donošenja tužilačkih odluka, brzini rješavanja pojedinih predmeta, edukaciji nosilaca tužilačke funkcije i ostalih zaposlenih na polju etike i uopšte integriteta.

Kako biste ocijenili transparentnost tužilaštava u BiH i koliko je ona bitna za izgradnju integriteta jedne pravosudne institucije?

D. Tojagić: U posljednjih nekoliko godina mnogo se uradilo na poboljšanju transparentnosti tužilaštava u BiH, ali još uvijek težimo da postignemo balans u saopštavanju informacija između tužilaštava i medija. Taj balans nije lako postići, jer koliko god postoji pravo javnosti da „zna“ toliko je i pravo i obaveza tužilaštva da informisanjem javnosti ne ugrozi postupak, da poštuje pretpostavku nevinosti, zaštiti privatnost, zaštiti svjedoka, kao i interese učesnika u postupku. Međutim, primjetno je da pojedini mediji teže senzacionalizmu, umjesto da na primjeren način ukazuju na pojedine društveno neprihvatljive oblike ponašanja. Jako malo pažnje se posvećuje pozitivnim događajima i primjerima. Iako je napravljen veliki pomak u tužilaštvima, smatram da i dalje treba razvijati internu komunikaciju, a tu je ključna uloga glavnih tužilaca. Oni su ti koji trebaju jačati internu komunikaciju i raditi na tome da ona korištenjem raznih alata bude planirana, nadzirana i procijenjena u odnosu na ostvarenje cilja koji se želi postići, a to je povjerenje građana u rad Tužilaštva, doprinos kvalitetnijem radu i bolje razumijevanje rezultata rada Tužilaštva.

Komunikacijska strategija VSTV BiH - kišobran strateški okvir za sve pravosudne institucije

Šta definiše Komunikacijska strategija?

Komunikacijska strategija VSTV-a sažima suštinu strateških pravaca za sektor pravosuđa, a to su obaveza i odgovornost svih institucija unutar sistema u jačanju nezavisnog, nepristrasnog, profesionalnog, i vrlo važno, transparentnog pravosuđa kao neophodnog uslova za jačanje povjerenja javnosti.

Strategija daje i ključne naznake o porukama koje se trebaju plasirati iz pravosuđa prema javnosti, detaljno definiše interne i eksterne javnosti sa kojima je neophodna stalna i integrisana komunikacija, te predviđa set aktivnosti koje su precizno definisane u akcionom planu u prvom aneksu Strategije.

Strategijom se ističe važnost dobro uspostavljene i izbalansirane interne komunikacije u institucijama, kao važnog preduslova za kvalitetnu komunikaciju sa svim eksternim javnostima.

azivanja koruptivnih krivičnih djela ogleda se i u nepravovremenom prijavljivanju ili neprijavljivanju istih.

Važan dio strateškog planiranja za pravosudne institucije je i drugi aneks Komunikacijske strategije VSTV-a BiH, definisan kao „Model strategije za krizno komuniciranje za sudove i tužilaštva“, koji utvrđuje četiri strateška pravca i načine planiranja i postupanja pravosudnih institucija tokom kriznih situacija.

Da bi se odgovorno postupalo u krizama svakako je značajno strateško jačanje proaktivne komunikacije, uspostavljanje mehanizama za prepoznavanje rizika i sprečavanja potencijalnih kriza, adekvatno planiranje i upravljanje kriznim situacijama i efikasna provedba kriznog komuniciranja.

Treći aneks komunikacijske strategije jeste Komunikacijski plan VSTV iz oblasti etike integriteta i sprečavanja sukoba interesa. On omogućava izradu specifičnih akcionih planova za realizaciju dobro usmjerenih aktivnosti u oblasti etike, integriteta i sprečavanja sukoba interesa u pravosuđu. Koncentriše na pitanja etičnosti, integriteta i sprečavanja sukoba interesa u pravosuđu, što je uža oblast, ali ima veliki broj mogućnosti djelovanja i realizacije različitih aktivnosti.

Komunikacijska strategija VSTV-a BiH je, stoga, odličan alat za sve pravosudne institucije da ojačaju komunikacijske aktivnosti i na taj način sami stvaraju svoju sliku u javnosti, osnaže povjerenje građana u institucije i generalno pravosuđe.

Tužiteljica Jasmina Husić, rođena je 1986. godine u Bihaću. Diplomirala na Pravnom fakultetu Univerziteta u Bihaću 2008. godine. Njen angažman u Kantonalnom tužilaštvu Unsko-sanskog kantona u Bihaću počinje 2014. godine, na poslovima stručne saradnice – pomoćnice tužioca, poziciju kantonalne tužiteljice imenovana je odlukom Visokog sudskog i tužilačkog vijeća 2021. godine. Trenutno obavlja poslove tužioca u Odjelu za privredni kriminal i korupciju Kantonalnog tužilaštva Unsko-sanskog kantona.

JASMINA HUSIĆ: **NE ŽELIM DA MOJA, ALI I SVA NAŠA DJECA** **ODRASTAJU U POLUPRAZNYM GRADOVIMA**

Šta za Vas u profesionalnom smislu predstavlja integritet i koliko su moralne vrline važne za obavljane tužilačke funkcije?

J. Husić: Moralne vrline, gdje bih u prvom redu naglasila savjesnost, poštenje, pravičnost i odgovornost, su temeljne vrline koje bi trebale odlikovati svakog nosioca pravosudne funkcije, pa tako i tužioce, naročito jer se kroz posao svakodnevno susrećemo sa brojnim ljudskim sudbinama kroz različite oblike kriminaliteta, a kojima tužilac treba da odgovori zakonito, profesionalno, savjesno, efikasno, vodeći računa o temeljnim ljudskim pravima svih učesnika u jednom krivičnoppravnom događaju. Za mene integritet predstavlja skup svih profesionalnih i moralnih kvaliteta u odnosu na poziciju tužioca, ali i na ponašanje izvan radnog mjesta koje dolikuje toj poziciji.

Koji je Vaš motiv da se bavite tužilačkim poslom?

J. Husić: Moj motiv da se bavim poslom ogleda se u želji i nastojanju da pružim svoj doprinos borbi protiv svih oblika kriminaliteta, naročito u borbi protiv korupcije u vremenu kada je korupcija postala razlog sveopće društvene krize, a posebno odlaska mladih ljudi iz Bosne i Hercegovine. Naprosto ne želim da moja, ali i sva naša djeca odrastaju u polupraznim gradovima i da pored naše predivne zemlje bolju budućnost traže negdje daleko od svojih porodica.

Kada ste već spomenuli korupciju, možete li nam odgovoriti koji su, po Vašem mišljenju, najveći izazovi u borbi protiv korupcije i organizovanog kriminala, u okolnostima u kojima se trenutno nalazimo?

J. Husić: Korupcija je jedan od najvećih problema našeg društva i mislim da tu rečenicu svi čujemo barem jednom dnevno u javnom prostoru. Možda najveći teret u borbi protiv ove negativne društvene pojave leži upravo na tužilaštvima, koja se u svom radu, konkretno na tim predmetima, susreću sa brojnim poteškoćama kao što su dugotrajna vještačenja, veći standardi dokazivanja koruptivnih u odnosu na ostala krivična djela, opterećenost tužioca pojedinca velikim brojem ovakvih predmeta, kako u fazi istrage tako i na suđenjima, što utiče i na dužinu rada na predmetu, ali i na kvalitet konačne odluke. Jedan od problema dokazivanja koruptivnih krivičnih djela ogleda se i u nepravovremenom prijavljivanju ili neprijavljivanju istih.

Šta pod tim podrazumijevate?

J. Husić: Građani bi trebali razumjeti da svoja saznanja u vezi koruptivnih radnji moraju prijaviti nadležnom tužilaštvu ili policijskoj agenciji i da je odgovornost u borbi protiv korupcije, pored institucionalne i pojedinačna. Mislim da javnost prije svega nije u dovoljnoj mjeri upućena u nadležnosti tužilaštva, te se iz tog razloga svi događaji sa negativnim odjekom u javnosti „stavljaju na teret tužilaštvu“. Iskreno vjerujem da je najveći broj nosilaca pravosudnih funkcija dovoljno častan, pošten i stručan da radi na koruptivnim predmetima, ali se istima mora omogućiti da svoj posao obavljaju bez pritiska i sa razumijevanjem uvjeta u kojima radimo, a koji su upravo u skladu sa stanjem u državi i društvu.

Možete li, iz ugla tužiteljice, s obzirom na to da ste u Kantonalnom tužilaštvu pet godina radili kao stručna saradnica, napraviti komparaciju i istaći koji su to izazovi u radu i šta trebaju znati budući mladi tužioci kada prihvate i preuzmu tužilačku odgovornost?

J. Husić: Biti tužilac u današnje vrijeme je izuzetno težak i odgovoran posao. Pored veoma zahtjevnih obaveza tokom redovnog radnog vremena, iziskuje kontinuiran rad na usvajanju novih vještina, znanja, čitanja i analiziranja prakse domaćih i međunarodnih sudova. Moram istaći da određena ograničenja dolaze sa pozicijom nosioca pravosudne funkcije. Tu ne mislim samo na normirana ograničenja, nego i ona koja sami sebi postavljamo u ponašanju na poslu i izvan radnog mjesta. To predstavlja veliki izazov kojem su dužni adekvatno odgovoriti svi oni koji su se opredijelili za ovaj posao.

VIJESTI IZ PRAVOSUĐA

OBUKA ZA UPOSLENIKE PRAVOSUDNIH INSTITUCIJA U TUZLI

INTEGRITET UPOSLENIKA U PRAVOSUĐU NEODVOJIV OD INTEGRITETA SUDIJA I TUŽILACA

Prva obuka za uposlenike u pravosuđu u Bosni i Hercegovini u oblasti etike, integriteta i sprečavanja sukoba interesa održana je 29. novembra 2022. godine u Tuzli, uz podršku USAID-ovog projekta Pravosuđe protiv korupcije BiH. Na obuci su učestvovali uposlenici Općinskog i Kantonalnog suda u Tuzli, uposlenici Kantonalnog tužilaštva Tuzlanskog kantona, te predstavnici partnerskih institucija USAID-ovog projekta.

Ova obuka bazirana je na principima definisanim unutar Modela etičkog kodeksa i smjernica za postupanje uposlenika u pravosudnim institucijama u BiH, koji je izrađen uz podršku USAID-ovog projekta. Model adresira specifične etičke izazove i rizike za uposlenike pravosudnih institucija u BiH i predstavlja osnovu za harmonizovan pristup u uspostavljanju etičkih standarda za uposlenike pravosudnih institucija u BiH. Trenutno ga primjenjuje 25 pravosudnih institucija u BiH.

Na obuci je istaknuto da integritet jedne pravosudne institucije zavisi prvenstveno od integriteta sudija i tužilaca. Međutim, jednako važan je i integritet njihovih najbližih saradnika odnosno svih uposlenika u pravosudnoj instituciji. Uposlenici u pravosuđu direktno podržavaju sudije i tužioce u radu i često su prvi koji ostvaruju kontakt sa strankama u postupcima, što pred njih postavlja posebne etičke izazove. Ove godine USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije BiH planira održavanje ovih obuka za uposlenike pravosuđa u Sarajevu, Zenici, Mostaru, Bihaću i Banja Luci.

KAKO PRAVOSUĐE U BIH MOŽE GRADITI BOLJE ODNOS E S MEDIJIMA

Neophodna je kontinuirana edukacija novinara za izvještavanje o radu pravosuđa, ali i senzibilizacija sudija i tužilaca za odnose s javnošću, posebno onih koji rade na predmetima visoke korupcije, privrednog i organizovanog kriminala, istaknuto je na obuci koja je održana 27.01.2023. godine na Igmanu. Obuka je bila posvećena temi komuniciranja s javnošću u kriznim situacijama i namijenjena sudijama, tužiocima i glasnogovornicima u pravosuđu.

Ovom prilikom je još jednom kao veliki izazov istaknut nedostatak uposlenih profesionalnih glasnogovornika u pravosuđu. To je poseban problem u onim pravosudnim institucijama čiji rad je kontinuirano u fokusu interesa javnosti i medija. Naglašeno je kako je potrebno hitno sistematizirati ovo radno mjesto i uposliti profesionalne glasnogovornike u pravosudnim institucijama, s ciljem efikasnije komunikacije s medijima i jačanja njihove transparentnosti u radu.

Pored unapređenja komunikacije i saradnje između pravosuđa i medija, na obuci se razgovaralo i o perspektivi korištenja društvenih mreža u pravosuđu. Ovo je jedna od preporuka Visokog sudskog i tužilačkog vijeća (VSTV) BiH u okviru Komunikacijske strategije VSTV-a. Učesnici su se složili kako komunikacija sudova i tužilaštava prema javnosti putem društvenih mreža ima veliki broj prednosti, kao što su brža i efikasnija razmjena informacija. Međutim, ova vrsta komunikacije zahtjeva značajne kapacitete u smislu vremena i osoblja, što većini pravosudnih institucija u BiH u ovom trenutku nedostaje.

Učesnici obuke su ovom prilikom razgovarali i o određenim latentnim rodnim predrasudama i stereotipima koji postoje u načinu formulisanja poruka koje se emituju prema javnosti. Ovo nije isključivo problem pravosuđa, već društva u cjelini. Učesnici su se složili kako rodno osjetljiv jezik može biti koristan u procesu rušenja rodnih predrasuda i stereotipa, u čemu vodeću ulogu trebaju imati upravo pravosudne institucije. Kreiranjem rodno senzibilnih poruka izbjegavaju se mogući oblici diskriminacije i daje podrška jednakosti žena i muškaraca u društvu.

VSTV BiH je u oktobru 2020. godine usvojilo Strategiju za unapređenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu u BiH, s ciljem da se omogući jednak pristup pravdi za sve odnosno jednakost za žene i muškarce pred zakonom.

Obuku je organizirao USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije u saradnji sa Centrom za edukaciju sudija i tužilaca (CEST) Federacije BiH i CEST-om Republike Srpske.

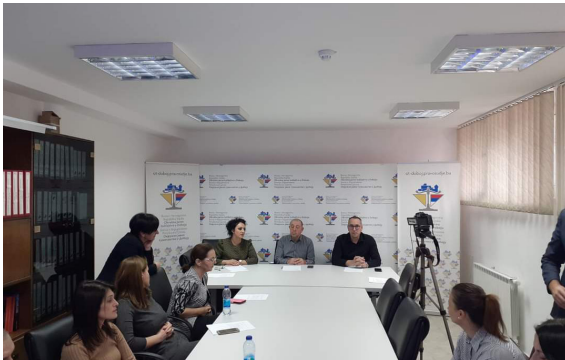
U TUŽILAŠTVIMA U BIH ODRŽANE INTERNE EDUKACIJE JAVNOG NASTUPA

Edukacije javnog nastupa za glavne tužioce, tužioce i stručne saradnike održane su u Tužilaštvima u Bosni i Hercegovini u periodu od oktobra do decembra 2022. godine.

Ciljevi edukacije odnosili su se na unapređenje vještina javnog nastupa, te jasnog, transparentnog i sveobuhvatnog komuniciranja sa javnošću, čija je svrha pozitivan utjecaj na percepciju javnosti o tužilačkom sistemu u BiH.

Model internih edukacija razvijen je u okviru projekta „Jačanje uloge glavnog tužioca u javnoj komunikaciji“, koji je uz podršku Visokog sudskog i tužilačkog vijeća BiH implementiralo Udruženje portparola tužilaštava u BiH.

Edukaciji je prisustvovalo preko 300 tužilaca i stručnih saradnika.

PANEL DISKUSIJA U SARADNJI SA UDRUŽENJIMA SUDIJA NA IGMANU

JAVNI ISTUPI SUDIJA I KORIŠTENJE DRUŠTVENIH MREŽA

Članovi Udruženja sudija Bosne i Hercegovine, Federacije BiH i Republike Srpske uz podršku USAID-ovg projekta Pravosuđe protiv korupcije BiH, 30. marta 2023. godine, održali su panel diskusiju na temu: „Javni istupi sudija i korištenje društvenih mreža“.

Tom prilikom istaknut je značaj kontinuirane obuke sudija u oblasti odnosa s javnošću, kako bi se pravosudne institucije mogle predstavljati na adekvatan način. Učesnici su naglasili da zajednička edukacija treba obuhvatiti ne samo predstavnike pravosudnih institucija, nego i novinare koji se bave izvještavanjem o temama iz pravosuđa.

Pored javnih istupa sudija, na panel diskusiji učesnici su razgovarali i o korištenju društvenih mreža nosilaca pravosudne funkcije. Istaknuto je da sudije uvijek trebaju imati na umu da su oni percipirani u društvu kao čuvari vladavine prava i pravde. Stoga, njihov javni istup ni na koji način ne bi smio dovesti u pitanje autoritet, nezavisnost i nepristrasnost. Posebnu pažnju treba posvetiti postavkama sigurnosti i privatnosti na internetu, te upoznavanjem s načinom njihovog funkcionisanja i korištenja.

USAID-ov projekt Pravosuđe protiv korupcije BiH je u prethodnoj godini izradio analizu „Javni istupi nosilaca pravosudne funkcije i korištenje društvenih mreža“ na osnovu koje je Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH izradilo Smjernice u ovoj oblasti.

Udruženje glasnogovornika u tužilaštvima u BiH

**Valtera Perića 15
71000 Sarajevo**

Tel: 033 442 61